

Egy rajzpályázat élete

Benedek Elek rajzpályázat a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Jósavárosi Fiókkönyvtárában

◆ Simon Gabriella

Bizton állíthatom, hogy ennek a rajzpályázatnak volt előélete, utóélete és ott van a maga egy hónapjával a rajzpályázat lényege.

Az előélet

Nyíregyháza egyik városrészének, a Jósavárosnak vagyok a fiókkönyvtárosa. A mindennapi munka mellett nagy figyelmet fordítok a környező kulturális, valamint oktatási intézményekkel való kapcsolattartásra.

Az elmúlt években igyekeztem megmozgatni környezetemet: Télapóváró versmondó, illetve húsvéti locsolóversmondó versenyt hirdettem, folyamatosan vannak manuális foglalkozások az adott alkalomnak megfelelően, és szinte már hagyományossá váltak a mesedélelőttök (népmesék felolvasása váltott turnusokban). Szerettem volna idén valami nagyobb szabású dologba belevágni, így született meg a rajzpályázat ötlete, hogy az óvodás gyerekekkel együtt tisztelegjünk a nagy mesemondó, Benedek Elek előtt. Ezután következett magának a pályázatnak a megírása, a pályázat témáinak felsorolása, az általános nevezési feltételek teljesítése.

A rajzpályázatban három mese egy tetszőleges jelenetét kellett ábrázolniuk a gyerekeknek. Gyermekkorom legmeghatározóbb meséiből így megszületett a pályázat hármas fogata: *A három kismalac és a farkas*, *A három kívánság* és *a Kacor király*. Munkámba ekkor kapcsolódott be a Jósavárosban működő Egymásért-Családok Egyesülete és a Váci Mihály Kulturális, Művészeti és Gyermekcentrum Jósavárosi Művelődési Háza *Bodnár Sándorné Angéla* személyében. Hogy eljusson az óvodákhoz a rajzpályázat híre így a helyi újságokban többször is megjelentettük felhívásunkat.

A rajzpályázat

Teltek a hetek, érkeztek a rajzok. Napról napra szinte csodaként éltük meg, hogy ennyi óvoda, óvónő, óvodás igényli, hogy rajzolhasson nekünk. Gondoljunk abba bele, hogy amikor ezen intézmények képviselői olvasták felhívásunkat, elővették a mesekönyveiket, és megismertették, felfrissítették a gyerekekkel ezeket a meséket.

Máris elértük az egyik célunkat, hogy a gyerekek ismerjék saját népük meséit, érdeklődést mutassanak irántuk. Elképzelhető, hogy ezek után hasonló mesék olvasását fogják kérni a felnőttektől. Nagyon fontos, hogy már ebben a korban (5–6 év) megszeressük a gyerekekkel a meséket, a könyveket, az olvasást. Az olvasás a későbbi életük során az az alapvető technika lesz, mely az elektronikus média korában is pótolhatatlan az önálló információszerzéshez. A személyiségük fejlődésének, formálódásának szintén fontos tényezője az olvasás. Ha olvasunk, egyből dolgozni kezd a fantáziánk, beleképzeljük magunkat a történetbe, miközben élesedik a gondolkodásunk és nem utolsó sorban bővül a szókincsünk. Általa elmenekülhetünk a fenyegető külvilág elől, menedéket találhatunk, kikapcsolódhatunk, szórakozhatunk. A gyerekek lelkéhez eljutni nem is annyira egyszerű feladat, de a mesék megkönnyíthetik, lerövidíthetik ezt az utat.

A legfontosabb mesék minden népnek a saját meséi, melyek különféle szálakkal kapcsolódnak az őket megalkotó nemzethez. Minden egyes mesében megtalálhatjuk a korabeli élet jellegzetességeit. Ezekben a népmesékben nagyon sokszor találkozunk a jóval és a rosszal, példamutató magatartásokkal, problémás helyzetekkel, egy-egy élethelyzet megoldásával, ezért is jelenthetik a kulcsot a gyerekek nevelésében.

Ha pedig magyar népmese, akkor Benedek Elek neve elsőként jut eszünkbe. A Magyar Olvasástársaság 2005-ben szeptember 30-át, Benedek Elek születésnapja iránti tiszteletből, a magyar népmese napjává nyilvánította. Ebből az alkalomból született meg az én rajzpályázatom is. Sorban érkeztek a rajzok, már csak egy zsűrire volt szükségem.

A zsűri összeállításában fontosnak tartottam, hogy olyan személyek kapjanak helyet benne, akik közel állnak a gyerekekhez, pályájuk kapcsolódik hozzájuk, de meglegyen a szakmai szemlélet is. Így lett a mi zsűrielnökünk *Horváth Magdolna*, a Nyíregyházi Városi Galéria művészeti tanácsadója, társai pedig *Bihari Albertné*, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettese, korábban a gyermekkönyvtár vezetője és a Jósavárosi Fiókkönyvtárban működő Jósavárosi Olvasókör oszlopos tagja, *Fekete Istvánné* nyugalmazott bölcsődevezető.

A zsűri munkája a rajzok beérkezése után kezdődött. A pályázatok folyamatosan érkeztek, ami pedig a legmeglepőbb: munkánkba bekapcsolódtak a városi óvodákon kívül a megyeiek is – Biri, Nyírbogát, Nyírbogát, Gyulaháza, Fehérgyarmat, Mátészalka, Kispalád, Kisvarsány –, ezzel pedig megyei pályázattá nőttük ki magunkat. Több órás feladat volt a rajzok közül kiválasztani

a lehető legszebbeket, legkülönlegesebbeket, figyelembe véve azt a tényt, hogy 140 beérkezett pályamunka állt a zsűri rendelkezésére. Miután megvolt az első három helyezett, úgy döntöttünk, hogy különdíjjal is jutalmazzuk a tehetségesebb gyerekeket. Természetesen senki sem távozhatott üres kézzel tőlünk. Azok, akik nem kerültek be a díjazottak közé, emléklappal és ajándék könyvjelzővel térhettek haza.

A zsűrizés során egy rajzpályázat esetében először is a következőket kell általánosságban figyelembe venni:

1. Mi az a momentum, ami leginkább megfogott a történetben? A szereplők jellegzetes alakja, leleményessége, esetleg a butaságból vagy éppen okosságából származó komikus helyzet?

2. Mi és milyen legyen a háttér, a környezet? Milyen színekkel dolgozzunk?

3. Milyen fontos elemek szerepeljenek a rajzon vagy a festményen? Növények, állatok, emberek, házak és ezek aránya, egymáshoz való viszonya.

4. Hogyan ábrázolhatunk egy párbeszédet? Színek jelentése, a háttér és az előtér felosztása. Utalások a beszéd tartalmára szimbólumokkal vagy egyéni, ötletes formákkal.

Az értékelés szempontjai a mi rajzpályázatunk esetében az alábbiak voltak:

1. Első pillantásra felismerhető-e az ábrázolásban a mese?

2. Az egyéniség, az egyedi megjelenítés a korosztályon belül mennyire érvényesül? (Vannak jellegzetes ábrázolási módok az adott évjáratban, pl. a fák, a Nap és a csillagok, a figurák megformálása.)

3. Hogyan sikerült a papírfelülettel gazdálkodni? Milyen a kompozíció? Van-e lényegkiemelés vagy egyenlő értékben, mértékben jelennek meg a képi elemek?

4. A színes eszközök – ceruza, tempera, toll vagy kréta – tulajdonságai mennyiben segítettek vagy gátolták a kifejezési lehetőséget, a tartalom és a forma egységét? Milyen egyéni felületi megoldásokkal lehet találkozni, van-e kontúr, milyen az eszközhasználat dinamikája? Van-e színharmónia vagy egyéni színérzékenység, kontraszt, ritmus stb. (A második helyezett gyerek példá-

ul a három alapszínre plusz a zöld színre építette fel kompozícióját, a sötét és világos színek ritmusával utalt a mese hármass felépítésére, mindezt a tüzes sárga alapra helyezve.)

5. A történetben szereplők mozgását hogyan sikerült érzékeltetni, ezáltal hangulatot, derűt, humort vagy bánatot kifejezni és kelteni? (Az első helyezett kislány kevés színnel dolgozott, de a kompozíciója egyensúlyban volt a képi elemek rendezése nyomán. A középpontba helyezett, kiemelt lányfigura enyhe S alakot ír le, mint aki éppen táncol munka közben, seprűvel a kezében. Bájjos, derűs, életteli és határozott rajzos festmény.)

6. A mesében – vagy akár az alkotó személyében – rejlik humort, komikumot mennyire sikerült felszínre hozni, egyszerű eszközökkel megjeleníteni? (A harmadik helyezett gyerek figurái kiemelkednek a háttérből, középpontba kerül a történet, a jelenet szereplői egyenrangúak, és mindegyikük alakja, mozgása, helyzete magán viseli az alkotó képzelőerejét, humorérzékét. Egy különdíjas gyerek színes ceruzával készült munkája határozott vonalakból – kontúr nélkül – kevés színnel épül fel. Két fatörzset a fa lombjai – egyénien létrehozott formák! – kapuként fognak össze, a történet e kapu körül zajlik. Élet, zene, ritmus, dinamika, humor tölti be a képet. Szinte hallható a madarak szárnycsapkodása és csiripelése, az odúban nyüzsgő méhek zümmögése, s mindezt egy róka rejtekéből figyel. A róka figuráját kettévágja, ti. takarja a fatörzs. Micsoda szellemes megoldás! Igazi eredetiségre, humorérzékre utal!)

A pályázat utóélete

A pályamunkák beérkezése során minden esetben kértem egy elérhetőséget, mivel fontosnak tartottam, hogy tartsam a kapcsolatot az érintett intézményekkel. Mint kiderült, erre szükség is volt, hiszen eredetileg a Jósavárosi Fiókkönyvtár épületében került volna sor az eredményhirdetésre. Maga az épület viszont kicsinek bizonyult a több mint száz érdeklődő pályázónak és kísérőik-

nek, így az eredményhirdetésünket áthelyeztük a megyei könyvtár konferenciatermébe. Az eredményhirdetést megelőzően lehetőséget biztosítottunk a pályamunkák megtekintésére is. A nagy napon, 2010. szeptember 30-án, a magyar népmese napján több mint száz érdeklődő óvodás csivitelése töltötte be a teret. Öröm volt nézni a kis arcokat, ahogyan felfedezték a kiállított rajzok között a sajátjaikat.

Az eredményhirdetés során ügyeltem rá, hogy sort kerítsünk arra is, hogy megbeszéljük a gyerekekkel, milyen alkalomból gyűltünk mi össze, melyek a kedvenc meséik, és szerettem volna visszautalni a kiválasztott három mesére. Egy-egy kérdést tettem fel a mesékből, melyekre egyszerre zengtek a helyes válaszokat. Az eredményhirdetésre, hogy mi magunk se maradjunk Benedek Elek meséje nélkül, közös mesenézést is szerveztünk. Ezután következett a zsűri értékelése, a díjak átadása. Legnagyobb örömeinkre az intézmények képviselői kifejezték igényüket jövőre is egy hasonló pályázat meghirdetésére.

Az eredményhirdetést követő napokban még több pozitív visszajelzést kaptam a hozzám látogató szülőktől, óvónőktől. Elmesélték, hogy mióta a pályázat volt, házi rajzversenyt kellett a gyerekeknek rendezni az óvodában, vagy egy másik óvodában magyar népmesékből kell felolvasni nekik elalvás előtt. Mindezek megerősítettek abban, hogy minden lehetőséget meg kell ragadunk nekünk, könyvtárosoknak, hogy a gyerekeket minél korábban becsábítsuk a könyvek világába, megmutassuk nekik ezt a varázslatos világot, akár egy rajzpályázat útján. A pályázat végén a rajzok lekerültek a paravánokról, eljutottak hozzám, de alig telt el pár nap, és a szülők egyre másra jelentkeztek, hogy szeretnék megtekinteni gyermekük rajzát. Ha pedig már itt voltak a könyvtárban, körbevezettem őket, megmutattam a mesekönyveinket, és többen tagjai is lettek a könyvtárunknak. Ráléptek arra az útra, melyet szerettem volna, hogy megtaláljanak, és kis segítséggel meg is találtak, hiszen: „Semmi sem szebb és semmi sem hasznosabb az ember múltékony életében, mint a könyvek olvasása.” (Miron Costin) ■